

Iz velikih dni boja za naše življenje

SREČANJE Z NARODNO HEROINO MIRO SVETINA – VLASTO

Diplomirala sem v ilegali

Sedemdeset let življenja je dolga doba. Polna raznih raznih doživetij, predvsem pa delovnih uspehov. Govorim o Miri Svetini – Vlasti. Zanj pomeni to skorajda več kot pol stoletja neprestanega dela in velike družbeno – politične odgovornosti. Te dni je praznovala sedemdeseto obletnico rojstva. Čestitamo ji od vsega srca in ponosni smo, da je naša občanka.

Najin pogovor je bil dolg skorajda dve uri. Pa vendarle je minilo kot bi mignil. Malo sem spraševala, pozorno sem jo poslušala, si veliko zabeležila in na koncu dobila izredno bogato sliko plemenitega lika žene, ki je v življenju vseskozi vedela kaj hoče in prav zaradi tega dosegala tako vidne uspehe. Družbi je do danes ogromno darovala in veliko pripomogla našemu boljšemu vsakdanjiku.

Govorite mi o sebi, vašem delu iz obdobja pred vojno. Takrat ste se izoblikovala in se zato takoj spomladi 1941 brezkompromisno odločila, da tudi vi bijete ta velik in tako pomemben boj.

»Rojena sem v Idriji. Tam sem preživela le del svojega otroštva, sicer sem vseskozi živila v

Tovarišica Vlasta dela ni izpregla vse do danes, saj opravlja odgovorne funkcije. Je članica Sveta federacije, članica predsedstva Zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, kjer vodi Komisija za rezljanje in ohranjanje revolucionarnih tradicij. Njena povezanost je velika z RO ZZB NOV Slovenije in mestom Ljubljana. Po funkciji mora po dvakrat mesečno v Beograd, kjer ostane po dan ali dva. Do pred osmih let je vse svoje sile posvečala delu v Rdečem križu in nalogam zdravstveno – socialnega značaja, delu v SZDL in ZPM in podobno.

»Ko sem se vračala z Gorenjske sem vedela kaj pomeni občutiti nacizem, kaj je gestapo in kaj »švabi«. Preživela sem več izdaj z velikimi izgubami, za menoj je bilo obdobje Dražgoške bitke. Vse te izkušnje so mi koristile po kapitulaciji Italije, ko je Ljubljanska pokrajina spadala pod Nemčijo.

Ko sem prišla v Ljubljano, sem našla veliko množico garaških aktivistov, predanih do skrajnosti. Delo je bilo težko, pa vendarle smo lahko delali, če smo tako hoteli in mislili. V Ljubljani sem kmalu ostala edini poverjenik CK KPS in IO OF za Ljubljano. Neprestano sem morala vzdrževati stike z vsemi organizacijami. Vedela sem, kako poteka delo OF KPS, Slovenske narodne pomoči, intendance, skratka z vsem sem morala biti seznanjena. Moje prebivališče se je menjavalo iz dneva v dan. Na Viču sem bila pogosto pri Ivančičevih, Glušičevih, Pleškovi in Romihovih, varno zavetje pa so mi nudile že premnoge družine po celi Ljubljani. Neprestano sem delala, vsak dan pozno v noč. Preko dneva so me čakale obveznosti po Ljubljani. Zavedala sem se, da sem v bunkerju lahko le dan ali dva. Ilegalec, ki je bil v bunkerju pa več dni, je bila naenkrat odmaknjen iz toka dogajanj. Ponovno gibanje med ljudmi je bilo negotovo, ponekde je prevladal tudi prevelik strah. Predanosti ljubljanskih aktivistov in množic, ki so bile »naše«, ne smemo v tej enkratni borbi nikdar pozabiti. Se vedno je mnogo nepozabnih obrazov, ki so končali kot žrtve okupatorja, svobode niso nikdar dočakali, za nekatere ne bomo nikdar izvedeli, kakšna je bila njihova poslednja pot in kje so tragično končali.

Jeseni 1944 ste morala iz ilegale, bila je to depeša glavnega poveljstva. Vaša pot do osvoboditve je bila še vnaprej težka in odgovorna. Kako ste dočakali osvoboditev?

»Po dolžnostih na Štajerskem so me aprila 1945 poslali v Beograd, da končno vidim, kako izgleda osvobodeno mesto. Tu sem imela nalogo organizirati izseljene Slovence in skrbeti za njihov čimprejšnji povratek nazaj v domovino. V Ljubljano sem se vrnila 10. maja, le dobri dve uri pred prihodom vlade. Prišla sem v svobodno Slovenijo, pričelo pa se je novo, prav tako naporno delo.«

Kako gledate na stvari danes, po tako bogato prehojeni poti?

»Marsikaj bi lahko uredili bolje in z večjim uspehom, če bi imeli do dela boljši odnos. Neprestano pripravljamo dogovore in sporazume, le redko pa jih tudi izvršujemo. Pri delu mora biti prisotna večja lastna odgovornost.

Do mladine še zdaleč nisem ravnodušna. Vse preveč jo puščamo na periferiji. Dajmo ji možnost, da bo prisotna pri reševanju vseh problemov, le takrat ne bo kritizirala. Ponudimo ji dobre in zdrave ideale!«

Tovarišica Vlasta je na koncu zaključila z mislijo, ki mi je najbolj ostala v spominu.

»Ko je bila vojna končana sem bila stara 30 let. Takrat sem poglaviti delež svojega dela že dala. Zakaj danes čakamo z dobrimi in sposobnimi kadri, da so stari 40 let in več in jim šele takrat zaupamo odgovornejšo funkcijo?«

MOJCA ČERNE

Mira Svetina-Vlasta

okolici Ljubljane. Mama je izhajala iz napredne rudarske družine, oče je bil uslužbenec. Študirala sem pedagogiko na ljubljanski univerzi. Junija 1941 bi morala diplomirati, toda odšla sem v »ilegalo« in tu diplomirala.

Sodelovala sem v naprednih študentskih gibanjih in raznih manifestacijah v skupini na univerzi, deloma tudi v Vzajemnosti. Največ pa sem se angažirala v Zvezi kmečkih fantov in deklet. Veliko sem sodelovala pri glasilu zveze Gruda, kjer sem urejala ženski kotiček.

Dobro sem bila seznanjena o pojavih nacizma, fašizma, zatiranju delavstva in splošnem nezadovoljstvu množic. Vsako nalogo, katero so mi zaupali sem želela tudi maksimalno izvršiti. Nasvete sem prenekaterekrat iskala pri starejših in izkušnejših tovariših. V izredno pomoč mi je bila Vida Tomšič, saj je bila moja iskrena in skrbna svetovalka.

Kmalu sem postala član Pokrajinskega komiteja SKOJ, ki je deloval za celotno Slovenijo. Moje zadolžitve so bile velike, saj sem hodila po celi Sloveniji. Po kurirski dolžnosti sem pogosto hodila na razne javke v Zagreb, kjer sem se redno srečevala s Francem Leskoškom-Luko in Edvardom Kardeljem. Poročala sem o situaciji v Sloveniji. Nnavadno so bila vsa poročila ustna. Tu sem sprejemala navodila za delo in jih prenašala nazaj v Ljubljano. Nekajkrat sem se srečala s tovarišem Titom, pa tudi z Ivo Lola-Ribarjem. Preko naju so se usklajevala mnenja in stališča o delu CK SKOJ Jugoslavije in PK SKOJ za Slovenijo.

Kje vas je zajela okupacija in kakšni so bili takrat vaši občutki, ste jo pričakovali?

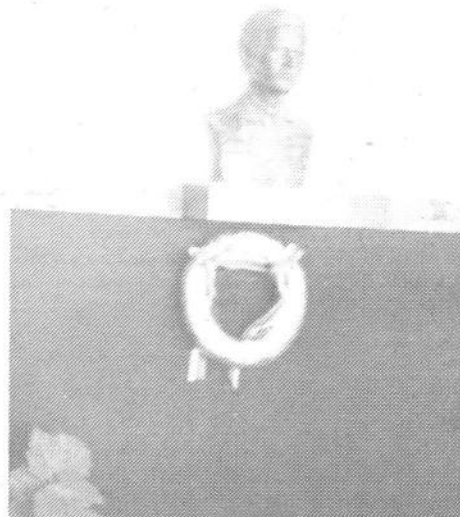
»Okupacija me je zajela pod Šmarno goro, kjer smo stanovali. Pravzaprav smo jo vsi pričakovali, toda kljub temu je bilo to trpko in boleče razočaranje. Spočetka se nisem takoj umaknila v ilegalo, po napadu na Sovjetsko zvezo pa so bile racije na komuniste pogostejše, zato sem morala v ilegalo.«

Vaše zadolžitve so bile odgovorne na Gorenjskem, saj ste bila v partijo sprejeta že leta 1939, poleti 1942 pa ste prišla v Ljubljano. Postala ste pravi ljubljanski illegalec. Kako ste zmogli to delo?

NA OSNOVNI ŠOLI 7. MAJ

Odkrit kip narodnemu heroju V. Dolničarju-Rudiju

Lahko bi rekli, da so mladi dobrovški šolarji v petek, 20. maja – neposredno po zaključku pouka kar malce nestrpno in razburljivo pričakali odkritje doprsnega kipa narodnemu heroju Vladimirju Dolničarju-Rudiju. Razburljivo in nestrpno pač zato, ker so pravzaprav o hramu borcu Rudiju slišali in prebrali že mnogo, da pa se bodo odslej z njim redno »srečevali« ob vstopu v šolo le ni tako enostavno. Na slovesnosti so se zbrali tudi Rudijevi bratje in sestre ter njihove družine, poleg predstavnikov občine pa sta bila prisotna tudi znana borca Olga Kastelic-Marjetka in Pavle Žavcer-Matjaž. Potem, ko je Matija Pečenik – predsednik krajevnega odbora Zveze borcev Dobrova odkril kip – delo akademske kiparke Mojce Smerdu in spregovoril o življenju narodnega heroja Rudija – pionirja revolucija na Dobrovi, so šolarji s ponosom obljubili, da jim bo lik Vladimirja Dolničarja vodilo in spodbuda pri njihovem učenju in življenju. Ob tej priložnosti pa so najboljšim učencem v tekmovalstvu za Gašperjevo bralno značko prvič izročili pionirske značke, mentorjem in družbenim delavcem, ki so veliko prispevali k temu, da mladi pobližje spoznajo zgodovino koroških partizanov pa so podelili zlate Gašperjeve značke.

Prejeli so jih Pavle Žavcer-Matjaž, Olga Kastelic-Marjetka, Boris Jesih, Danica Novak, Vilma Snoj, Tanja Mirt, Vera Jemc, Marinka Zdešar, Albin Otorepec in Hedvika Lešnik. Pavle Žavcer pa je ravnateljici in mentorici izročil knjigo o boju koroških Slovencev. S kulturnim programom so mladi Dobrovčani zaključili to slovesnost, ki je sovpadala tudi s praznovanjem te krajevne skupnosti.

Radostni izlet pionirjev ob dnevu zmage

Praznovanju ob letošnji obletnici osvoboditve so se na prav poseben način pridružili pionirji iz vse naše domovine. Že v četrtek so se začeli v Ljubljani zbirati pionirji iz vseh republiških in pokrajinskih središč, prišli so otroci iz zamejstva in otroci staršev, začasno zaposlenih v tujini. Na letošnjem jubilejnem 20. Zboru pionirjev Jugoslavije se je skoraj 6.000 ljubljanskim šolarjem pridružilo več kot 1.100 pionirjev.

Letošnje praznovanje je bilo drugačno kot drugokrat. Na Zbor niso prišle le politične delegacije

nejše stvari o civilni zaščiti in prvi pomoči, v zgradbi naše občinske skupščine pa so se zbrali lutkarji.

Kaj znajo, so pionirji pokazali tudi na osrednji prireditvi na Trgu revolucije, kjer je svojo letošnjo pot po petih smereh naše domovine končala tudi Kurirčkova pošta. Ljubljanski pionirji so ta svoj poseben način ohranjanja tradicij narodno osvobodilne borbe predstavili tudi svojim sovrstnikom iz drugih republik in krajev zunaj meja Slovenije. Na osrednji prireditvi je mladim spregovorila Vida

LJUBLJANA JE GOSTOLJUBNO ODPRLA VRATA – V slovenskem glavnem mestu so se zbrali pionirji in njihovi mentorji iz središč vseh republik in pokrajin.

iz šol, ampak predvsem skupine pionirjev, ki jih poleg tega, da hodijo v isto šolo, veže tudi zanimanje za iste zunajšolske dejavnosti.

Ljubljanski Zbor pionirjev Jugoslavije je pokazal, da Ljubljana zna gostoljubno sprejeti toliko mladih in jim ponuditi prijetne in pestre dni. Kar na 16 mestih v ožjem središču Ljubljane so pionirji pokazali s čim se ukvarjajo in kaj znajo. Prišle so čipkarice, šolske zadrage so izdelke ponudile Ljubljancem in gostom, pionirji so pokazali, kako plešejo, kotalkajo, kaj so se naučili pri tabornikih in gasilcih, kako poznajo najpomemb-

Tomšič, pismo namenjeno republiški konferenci SZDL pa je sprejela podpredsednica Božena Ostrovršnik.

Naj ob tem povemo še to, da so organizatorjem letošnjega Zbora pionirjev stopile naproti številne ljubljanske delovne organizacije, naši učitelji, otroci in starši pa so gostoljubno odprli vrata svojih domov mladim gostom. Ljubljana je spet dokazala, da zna odpreti vrata in da volja najde pot do novih spoznanj. To je bil eden od načinov praznovanja meseca mladosti, drugačen in mladim veliko bližji kot prejšnji.

PIONIRJI SO POKAZALI KAJ ZNAJO – Na ulicah in trgih v ožjem središču mesta so otroci risali, recitirali, igrali, kotalkali...

SLAVNOSTNI DNEVI NA OSNOVNI ŠOLI MARJAN NOVAK-JOVO

Krajanom so ponudili bogat program

Krajevna skupnost Vič je ena izmed tistih krajevnih skupnosti, ki še nima svojega krajevnega praznika. Zato so tolikanj bolj pohvalne vse prireditve in aktivnosti osnovne šole Marjan Novak-Jovo, s katerimi poskušajo pritegniti kar največ krajanov.

Dnevi ob prazniku zmage so bili nadvse slovesni. Osnovna šola je sprejela v goste kar 20 učencev iz osnovne šole Jovo Jovanovič-Zmaj iz Beograda, s katero je tudi pobratena. Njihovi obiski so postali že tradicionalni. Učenci se obiskujejo izmenično vsako leto. Ob Zboru pionirjev Jugoslavije v Ljubljani so ljubljanski osnovnošolci sprejeli v goste skorajda 1600 pionirjev iz naše cele domovine. Velik delež pri tej prireditvi je nosila tudi viška

šola, saj je bedela nad učenci Ribnice in Grosuplja, bilo pa jih je kar 38.

Glavne aktivnosti so se odvijale v četrtek, 9. maja. Na šoli je bila ob tej priloiki razstavljena razstava KO za zgodovinske in MA OF Ljubljana Vič-Rudnik z naslovom »Občina Ljubljana Vič-Rudnik v NOB 1941–1945«, katero so si z velikim zanimanjem ogledali tudi krajan.

S krajšim kulturnim programom so se predstavili učenci gostitelji, pred šolo pa je imela paradni koncert viška godba na pihala pod vodstvom Josipa Grgasoviča.

Učencem in vodstvu šole izrekamo ob dobro organizirani prireditvi iskrene čestitke.

MOJCA ČERNE